

Miljødirektoratets observasjoner under «øvelse Kinn»

Beredskapsforum 13. april 2023

Anette Fischer, koordinator natur og miljøhendelser i Miljødirektoratet

Miljøforvaltningens rolle ifb med akutt forurensning

Miljødirektoratet

- Stiller krav til og fører tilsyn med industriens beredskap mot akutt forurensning
- Miljøfaglig rådgiver for Kystverket
 - Deltar i Rådgivende gruppe
- Myndighet
 - Håndtering av sjøfugl og vilt
 - Eksport av avfall fra aksjoner
 - Tillatelse til behandling av avfall fra aksjoner

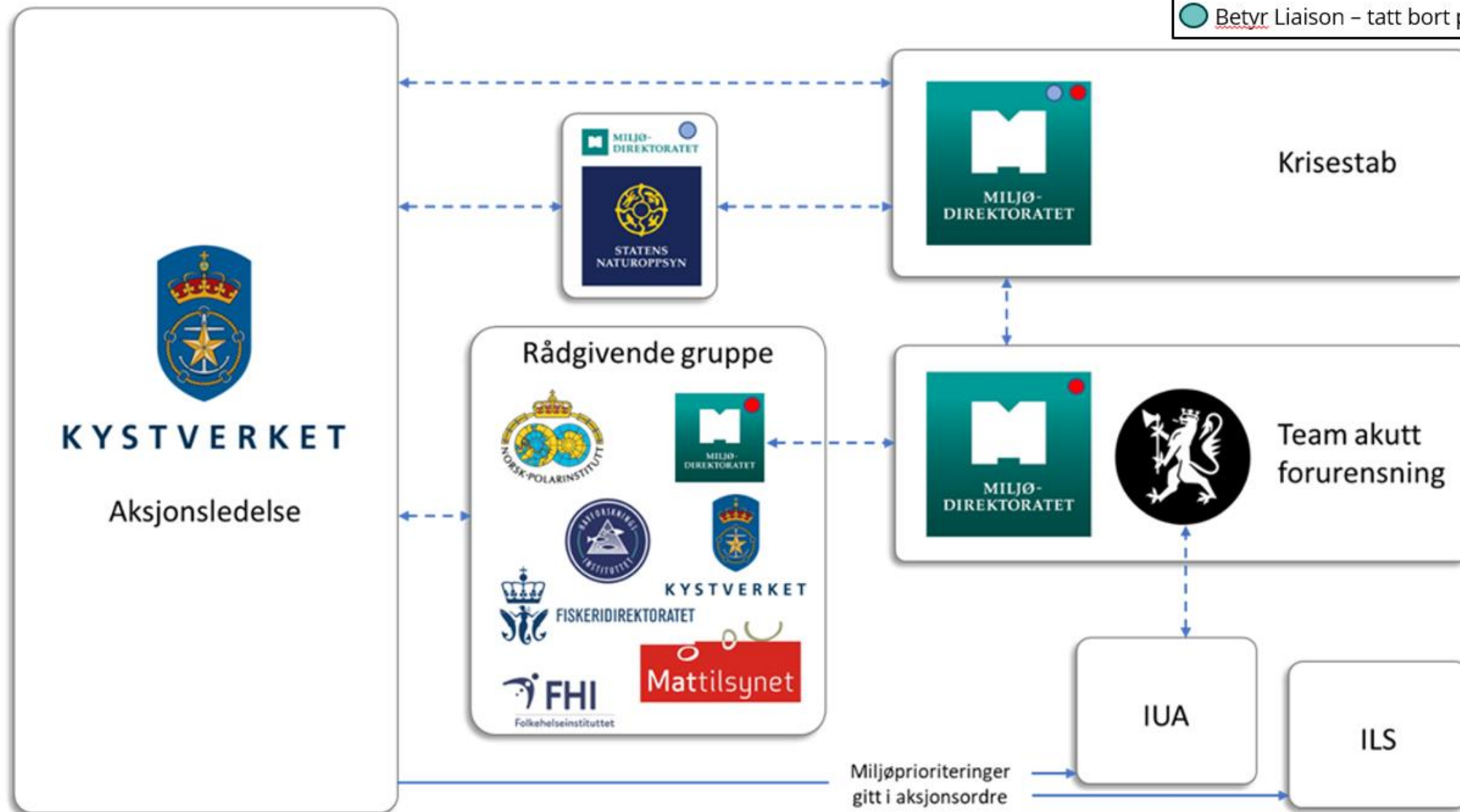
Statsforvalteren

- Kan stille beredskapskrav til og føre tilsyn med beredskapen til «sine» bedrifter
- Bistår Miljødirektoratet ifb med miljøfaglig rådgivning til Kystverket
- Miljøfaglig rådgiver for IUA under aksjoner
- Anviser steder for mellom lagring av avfall
- Gir anvisninger om f.eks ferdsel i verneområder

Aktørkart for samarbeidet mellom Kystverket og Miljødirektoratet under aksjoner mot akutt forurensning

- Betyr leder Team akutt forurensning
- Betyr Liaison – tatt bort pr. 1.1.23

Miljøforvaltningen under Øvelse Kinn

- Miljødirektoratet deltok i planleggingen og var observatør samt tilgjengelig for diskusjon /avklaring under Øvelse Kinn. Miljødirektoratet deltok hos Equinor på Sandsli fra onsdag 16. til fredag 18. november.
- Fra Miljødirektoratet deltok Gro Øfjord (petroleumsseksjonen), Hilde Beate Keilen (medlem i Kystverkets rådgivende gruppe) og Anette Fischer (koordinator natur og miljøhendelser).
- Hilde Beate Keilen var observatør hos IUA Bergen Region onsdag 16. november.
- Statsforvalterne i Vestland og Møre og Romsdal bistod IUAene som miljøfaglig rådgivere under øvelsen.
- Miljødirektoratet og statsforvalterne hadde kontakt i forbindelse med planlegging og forberedelser til øvelsen, og møter under øvelsen.

Observasjoner og betraktninger

Øvelse Kinn

- En godt planlagt og vel gjennomført øvelse.
- Det var interessant og lærerikt å være med på planleggingen av øvelsen og å delta som observatør under øvelsen.
- Fra vårt ståsted er det bra for Miljødirektoratet å ha vært med.
 - Vi har med flere oppfølgingspunkter «hjem»
- Miljødirektoratets observasjoner under øvelsen er knyttet til hendelseshåndtering og gjennomføring av "aksjonen".
- Observasjonene er basert på vår tilstedeværelse som observatører de tre siste dagene av øvelsen og det vi fikk mulighet til å følge med på av diskusjoner og møter.

Oljevernaksjonen

- Situasjonsforståelse -
 - manglende forståelse for omfanget av situasjonen - hva var worst case scenario?
 - Nasjonal krisesituasjon
 - Langvarig utblåsning og dermed langvarig kontinuerlig tilførsel av olje til kysten
- NOFO-avtalen med IUA så ikke ut til å fungere helt etter planen. Det var sviktende kommunikasjon fra NOFO til IUA, og IUA manglet oversikt over tilgjengelige ressurser.
- Vi oppfattet at det var utfordringer ift forståelsen for roller og ansvar både under den operatørledede oljevernaksjonen og den statlige aksjonen (unified command).
- Vi oppfattet at det var uklar status på innsatsordre og planverk.
 - Innsatsordrene var, slik vi oppfattet det, ikke tilstrekkelig forankret i aksjonsledelsen.
 - Helt avgjørende med begrunnelse for miljøprioriteringer i innsatsordre.
 - Miljøprioriteringer i innsatsordre ble overprøvd, med innspill fra Statsforvalteren. Slik det skal det ikke være.

Samordnet aksjonsledelse

- Unified command fremsto ryddig på topp, men vi oppfattet at det ble uryddig og uklart nedover i systemet.
- Ved at Kystverket fortsatte i Equinors etablerte system, ble det som ikke fungerte så godt videreført.
- Det var uklarheter i forhold til miljøfaglig rådgivning
 - hva med Kystverkets etablerte opplegg med Rådgivende gruppe og samarbeidsavtalen med Miljødirektoratet i forhold til opplegget Equinor hadde igangsatt med Akvaplan Niva, Sintef og NINA?
- Det virket uklart for IUA hva som skjedde og ansvarsfordelingen mellom Equinor og Kystverket?
- Kystverket bedret kontakten med IUA i de daglige møtene. Dette var nødvendig og bra, og fungerte best helt på slutten av øvelsen.

Kom statlig overtakelse for sent?

- Vi stiller spørsmål ved om statlig overtakelse kom for sent, først etter at kyst og strandaksjonen var i gang.
- Bør Kystverket overta oljevernaksjonen på et tidligere tidspunkt når det er tydelig at det blir en kyst- og strandaksjonen- herunder lede IUA?
- Hva skal til for at IUA skal fungere optimalt under slike aksjoner?
- Er det best med samme ledelse under petroleumshendelser som under andre statlige aksjoner?
 - For en vellykket kyst- og strandaksjon bør kanskje Kystverket og IUA jobbe i et system de kjenner og på norsk.
 - Dette gjelder også for Miljødirektoratet og Statsforvalteren

Miljøfaglig rådgivning og miljøprioriteringer

- Miljøfaglige råd fra Miljødirektoratet ble ikke etterspurt (spilt inn i øvelsen) i den perioden Kystverket førte tilsyn med Equinors aksjon, og det tok tid før Kystverket ba om råd fra Rådgivende gruppe etter statlig overtakelse.
 - Dette var veldig uheldig, da det ble et tomrom i øvelsen og det skapte uklarhet i forhold til roller og oppgaver knyttet til miljøfaglig rådgivning.
- Miljøfaglig rådgivning etter statlig overtakelse av oljevernaksjonen (unified command)?
 - hvordan sikre at de miljøfaglige rådene som kommer fra Kystverkets Rådgivende gruppe blir tatt med og får betydning for prioriteringene?
 - hva skjer med råd fra NOFO sine konsulenter (NINA, Sintef og Akvaplan niva)?
 - Vil rådene fra Rådgivende gruppe trumfe andre råd fra konsulenter?
 - Vi tenker at Kystverket må tidlig på banen for å etterspørre råd fra Rådgivende gruppe, herunder Miljødirektoratet (allerede under tilsyn).

Miljøfaglig rådgivning og miljøprioriteringer forts

- Første møte i Rådgivende gruppe var siste dag av øvelsen.
 - Møtet ble i stor grad brukt til å snakke om roller og ansvar.
- Statsforvalteren ga råd om prioriteringer direkte til NOFO/Equinor fra IUA i flere tilfeller i forhold til innsatsordre
 - Statsforvalteren fikk dermed en veldig sentral rolle som rådgiver ift prioriteringer direkte til Equinor. Dette var ikke bra og langt utenfor Statsforvalterens rolle under slike hendelser.
- Øvelsen synligjør behovet for å oppdatere datagrunnlaget på sjøfugl, slik at Prioriteringskartet kan benyttes som et felles faglig beslutningsgrunnlag i Kystinfo beredskap og NOFO Cop.

Avfallshåndtering

- SAR, som Equinors (NOFOs avfallsleverandør), stilte spørsmål om
 - Hvor raskt samtykke til eksport av avfall kan gis
 - Er det behov for og eventuelt hvor raskt kan Miljødirektoratet gi tillatelse til sentralt avfallsanlegg for lagring av avfall fra aksjonen
 - Hvilke avfallskoder skal benyttes?
- Det er etablert dialog for oppfølging av dette
- Statsforvalteren anviser plasser for mellomlagring av avfall i felt

Bruk av SNO

- Det var mange som ønsket å bruke SNO til ulike ting under øvelsen.
 - Det er viktig at aktørene er klar over at det kun er Kystverket og eventuelt IUA etter avtale (dersom ikke Kystverket gjør avrop på SNO), som kan benytte SNO under aksjoner mot akutt forurensning. Vi minner om at SNO er en avdeling i Miljødirektoratet.
 - SNO bidrar i felt til kartlegging og telling av oljepåslag og vilt, inkludert sjøfugl
- Det ble ikke spilt inn at Kystverket gjorde avrop på SNO.
- NINA bestilte 5 SNO båter fra SNO.
 - Verken NINA, NOFO eller Equinor kan ikke bestille eller beordre bruk av SNO-ressurser.
- Equinor/NOFO ønsket å benytte SNO til avlivning. Miljødirektoratet ser at det er behov for å avklare hvem som er ansvarlig når SNO brukes til avlivning.

Håndtering av pattedyr (otter), sjøfugl og annen fugl

- Det ble etterspurt svar på håndtering av sjøfugl og vilt (inkludert otter og annen fugl), og Miljødirektoratets ansvar og myndighet.
 - Det var behov for å klargjøre forskjell på Miljødirektoratet som miljøfaglig rådgiver og myndighet. Håndtering av oljeskadet sjøfugl og vilt er en del av vårt myndighetsansvar.
 - Det ble gjennomført et godt møte mellom Equinor, Kystverket og Miljødirektoratet om håndtering av oljeskadet sjøfugl og vilt. Dette var veldig nyttig og avklarende.
- Spørsmål som kom under øvelsen med svar:
 - Skal Equinor kontakte Miljødirektoratet direkte? – Ja og vi anbefaler tidlig dialog
 - Kan Miljødirektoratet hjelpe til med kontakt med Fiskeridirektoratet – nei, vi anbefaler at operatøren snakker med Kystverket som har kontakt med Fdir gjennom Rådgivende gruppe.
 - Kan 1 otter rehabiliteres uten søknad? – Nei.
 - Hva mener vi om storstilt skremming av fugl (med helikopter (anbefalt av NINA)? – nei, det er fare for å skremme fugl ut i områder med olje og at det vil gi fuglene unødig stress.
 - Hvordan ta vare på mange døde dyr?
- Følges opp med møte mellom Kystverket, Equinor og Miljødirektoratet.

Beredskapskrav

- Miljødirektoratet tar med observasjoner og erfaringer fra øvelse kinn i arbeidet med oppdatering av beredskapskravene til petroleumsvirksomheten
- Hvordan kan beredskapskravene til petroleumsvirksomheten bidra til det nasjonale beredskapssystemet?
 - «Beredskapen skal etter forurensningsmyndighetens nærmere bestemmelse tilpasses den kommunale og den statlige beredskapen mot akutt forurensning.» - forurensningsloven § 40 andre ledd

